



Madde Detay

[ANASAYFA](#) > MADDE DETAY

AHMEDÎ

(d. ?? - ö. ??)

divan şairi

(Divan/Yazılı Edebiyat / Başlangıç-15. Yüzyıl / Çağatay)



Timurlular yönetiminde gelişen Orta Asya Türkçesinin temsilcilerindendir. Şair tezkirelerinde ve tarihî kaynaklarda adına rastlanmayan Ahmedî'nin doğum ve ölüm tarihi, hatta yaşadığı dönem hakkında elimizde kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Eserinin üslup özelliklerinden onun 14. yüzyılın ikinci yarısı ile 15. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı anlaşılmaktadır. Adının veya mahlasının *Ahmedî* olduğunu eserinde kendisi belirtmiştir (Eraslan 1986: 129). Metindeki bir beytinden hareketle onun Şâhruh Mîrzâ zamanında yaşadığını ileri süren Eckmann (1964: 323-324), aynı dönemdeki içki yasağını da bu görüşüne delil olarak göstermiştir.

Ahmedî'nin bilinen tek eseri, sonradan *Telli Sazlar Münâzarası* olarak adlandırılan mesnevîsidir. Nesir hâlindeki kısa bir mukaddime ve 130 beyitten oluşan manzumenin tek nüshası, Londra British Museum'daki bir mecmuanın 321b-328b varakları arasındadır. Mesnevî, aruzun *müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün* kalıbıyla yazılmıştır. *Tanbure, ud, çeng, kopuz, rebâb, gıçek, kingir* gibi telli sazlar arasındaki atışmaya dayanan, hacim bakımından küçük, ancak edebî değeri yüksek olan metin, Rüstemov (1963: 299-305), Alpay (1972), Eraslan (1986) ve Bodrogligeti (1987) tarafından yayımlanmıştır. *Telli Sazlar Münâzarası*, Çağatay edebiyatının klasik öncesi dönem eserlerindeki müşterek yazı dili özelliklerini taşımaktadır. Mesnevîsinde sembolik bir dili ustalıklı kullanan Ahmedî; kuvvetli ve canlı ifadesi, başarılı üslubu, akıcı dili, sağlam müzik bilgisi ve seçtiği ilgi çekici konu ile bu küçük manzumeyi dikkat çekici hâle getirmiş başarılı bir şairdir.

Kaynakça

Alpay, Gönül (1972). "XV. Yüzyılın İlk Yarısında Yazılmış Bir Münâzara: Sazlar Münâzarası". *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* X: 99-132.

Bodrogligeti, Andras J. E. (1987). "A Masterpiece of Central Asian Turkic Satire: Ahmedî's A Contest of String Instruments". *Ural-Altaiic Yearbook* 59: 55-88.

Eckmann, János (1964). "Die Tschaghataische Literatur". *Philologiae Turicae Fundamenta II*. Wiesbaden: 304-402.

Eraslan, Kemal (1986). "Ahmedî, Münazara (Telli Sazlar Atışması)". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* XXIV: 129-204.

Köprülü, M. Fuad (1989). "Çağatay Edebiyatı". *Edebiyat Araştırmaları 2*. İstanbul: Ötüken Neşriyat: 82-193.

Rüstemov, Ergeş (1963). *Uzbekskaya Poeziya v Pervoy Polovine XV Veka*. Moscow.

Madde Yazım Bilgileri

Yazar: DR. ÖĞR. ÜYESİ FİLİZ MELTEM ERDEM UÇAR

Yayın Tarihi: 14.01.2014

Eserlerinden Örnekler

Kobuz Özini Ta'rîf Kılıp Tanbûreni Ta'rîz Kılmanı

Ortada keldi kobuz-ı bî-karâr

Didi minin tig kanı bir pîr-i kâr

Işk gülistânıda min andelîb

Nâle-i zârınga muhibtür habîb

Min kibi yok murg-ı suhen-sâz-ı ışk

Cümle makâm içre digen râz-ı ışk

Memleket-i hüsnde şeh-zâdeler

Meşgale-i dehrdin âzâdeler

Barça musâhib mana şâm [u] seher



Tanbûre didi kobuz-ı bî-hayâ

Açmagın agzımını berây-ı Hudâ

Kim sana tigmes dige sin mâ vü men

Yüzüne çaruk kibi tartıp seren

Mâder-i beçgân mu sin ey bî-edeb

Niçe yigitlerni kılur sin taleb

Tahte-i tâbût kibi kâmetin

Sür işekin ilgeri kalsun atın

Yahşı bilür min şerefinni sinin

Kirdi safer şâh definni sinin

(Eraslan, Kemal (1986). "Ahmedî, Münazara (Telli Sazlar Atışması)". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* XXIV: 150, 152.)